

Bioforsk Rapport

Bioforsk Report

Vol. 8 Nr. 158 2013

Naturtypekartlegging på Blomsøya og omegn

Thomas H. Carlsen¹, Annette Bär¹ og Marit Dyrhaug²

¹ Bioforsk Nord Tjøtta

² Norsk Landbruksrådgiving, Helgeland

Tittel/Title:

Naturtypekartlegging på Blomsøya og omegn

Forfatter(e)/Author(s):

Thomas H. Carlsen, Annette Bär og Marit Dyrhaug

<i>Dato/Date:</i> 15.11.2013	<i>Tilgjengelighet/Availability:</i> Åpen	<i>Prosjekt nr./Project No.:</i> 420253	<i>Saksnr./Archive No.:</i>
<i>Rapport nr./Report No.:</i> 158/2013	<i>ISBN-nr./ISBN-no:</i> 978-82-17-01172-9	<i>Antall sider/Number of pages:</i> 48	<i>Antall vedlegg/Number of appendices:</i> 1

<i>Oppdragsgiver/Employer:</i> Fylkesmannen i Nordland v/miljøvernavdelinga	<i>Kontaktperson/Contact person:</i> Ingvild Gabrielsen
--	--

<i>Stikkord/Keywords:</i> Blomsøya, utvalgt kulturlandskap, naturtyper, kystlynghei, naturbeitemark	<i>Fagområde/Field of work:</i> Arktisk landbruk og utmark
--	---

Sammendrag:

Denne rapporten oppsummerer kartlegginga av naturtyper på Blomsøya og omkringliggende øyer. Det geografiske området som har blitt kartlagt er det samme området som er beskrevet i Bär og Hatten (2009) med unntak av Skålvær og Sør-Åkerøya. Kartlegginga omfatter Store Buøya (vest for Hestøysund), Blomsøya nord til og med Austbørmarka inkl. småøyer i øst, samt Nord-Åkerøya.

Det ble registrert ni lokaliteter med naturtypeverdi på Blomsøya og omkringliggende øyer. Seks av disse er definert som kystlyngheilokaliteter (D07), to som naturbeitemarker (D04) og en som rikmyr (A05). Fem av de ni lokalitetene har fått verdi A, svært viktig mens de øvrige fire har fått verdien B, viktig. Ingen lokaliteter har fått verdien C, lokalt viktig.

<i>Fylke/County:</i>	Nordland
<i>Kommune/Municipality:</i>	Alstahaug
<i>Sted/Lokalitet:</i>	Blomsøya og omegn

Godkjent / Approved

Prosjektleder / Project leader

Håkon Sund, avdelingsleder

Thomas H. Carlsen, forsker

Forord

Denne rapporten oppsummerer kartlegginga av naturtyper på Blomsøya og omkringliggende øyer. Arbeidet er utført på oppdrag av Fylkesmannen i Nordland.

Blomsøya og omkringliggende øyer er vegetasjonskartlagt fra tidligere og har særskilte kvaliteter knyttet til biologiske verdier med store og varierte forekomster av kalkrik lynghei, samt rike slåtteenger. Landskapet inneholder også kulturminner knyttet til landbruksdrift og kulturhistoriske verdier av eldre dato. Blomsøy-Hestøy-Skålvær i Alstahaug kommune fikk status som utvalgt kulturlandskap i jordbruket i 2010. Arbeidet med å få kartlagt naturtyper i dette området kompletterer arbeidet som har blitt gjort tidligere på arts- og vegetasjonstypenivå og bidrar til en enklere og mer ryddig prosess med forvaltningsarbeidet her. Området har mange aktive og interesserte brukere som skjønner dette særdeles verdifulle kulturlandskapet gjennom beite, slått og rydding.

Tjøtta, 15.11.2013

Thomas H. Carlsen
Prosjektleder, Bioforsk Nord Tjøtta

Innhold

Innhold.....	3
Sammendrag	4
Innledning	5
Metoder.....	6
Geografiske og økologiske faktorer.....	9
Oppsummering av resultat	11
Lokalitet: Austbømarka, vest for Skiftsåsen	12
Søkbare egenskaper.....	12
Områdebeskrivelse	13
Lokalitet: Nord-Åkerøya, kystlynghei	15
Søkbare egenskaper.....	15
Områdebeskrivelse	16
Lokalitet: Nord-Åkerøya, rikmyr	19
Søkbare egenskaper.....	19
Områdebeskrivelse	20
Lokalitet: Store Buøya	22
Søkbare egenskaper.....	22
Områdebeskrivelse	23
Lokalitet: Blomsøya, Sørgården	26
Søkbare egenskaper.....	26
Områdebeskrivelse	27
Lokalitet: Blomsøya, Langbergan-Sveåsen	30
Søkbare egenskaper.....	30
Områdebeskrivelse	31
Lokalitet: Blomsøya, Bumarka-Sørgården	34
Søkbare egenskaper.....	34
Områdebeskrivelse	35
Lokalitet: Blomsøya, Lauvåsen	38
Søkbare egenskaper.....	38
Områdebeskrivelse	39
Lokalitet: Austbømarka.....	42
Søkbare egenskaper.....	42
Områdebeskrivelse	43
Kilder	47
Vedlegg	48

Sammendrag

Denne rapporten oppsummerer kartlegginga av naturtyper på Blomsøya og omkringliggende øyer. Det geografiske området som har blitt kartlagt er det samme området som er beskrevet i Bär og Hatten (2009) med unntak av Skålvær og Sør-Åkerøya. Kartlegginga omfatter Store Buøya (vest for Hestøysund), Blomsøya nord til og med Austbømarka inkl. småøyer i øst, samt Nord-Åkerøya. Direktoratet for naturforvaltnings (nå Miljødirektoratet) håndbok nr. 13 - naturtypekartlegging har sammen med nye faktaark for naturtyper (der disse er utarbeidet) blitt benyttet for å definere naturtypelokaliteter og verdi.

Vegetasjonskartlegginga i 2008 ble foretatt av Bioforsk ved Lise Hatten og Annette Bär i samarbeid med Midt-Helgeland forsøksring ved Marit Dyrhaug. Kartleggingen foregikk ved feltbefaringer kombinert med oversiktsfoto fra Norge i bilder (www.norgebilder.no). I hovedsak ble kartleggingsenhetene i Fremstad (1997) brukt, men med noen modifikasjoner for å få fram nyanser bedre.

Norsk landbruksrådgiving, Helgeland ved Marit Dyrhaug sto for arbeidet med innhenting av informasjon om tidligere og nåværende arealbruk, samt om hvilke planer og ønsker brukerne hadde for framtida. Arbeidet skjedde i form av intervjuer med grunneiere og brukere. Norsk landbruksrådgiving har oppdatert informasjonen om nåværende bruk i 2013 gjennom supplerende intervjuer med brukere og grunneiere.

Informasjon om biologiske verdier fra tidligere undersøkelser er innhentet fra følgende kilder:

- Strandundersøkelsen på 1980-tallet (Elven m.fl. 1988)
- Verdifulle kulturlandskap i Nordland (Fylkesmannen i Nordland 2003)
- Kartlegging av beitemarksopp (<http://www.nhm.uio.no/botanisk/sopp/kartlegging/fagkurs/rapport2004.htm>)
- Naturbasen (<http://www.miljodirektoratet.no/>)
- Artsdatabanken (www.artsdatabanken.no)

Det ble registrert ni lokaliteter med naturtypeverdi på Blomsøya og omkringliggende øyer. Seks av disse er definert som kystlyngheilokaliteter (D07), to som naturbeitemarker (D04) og en som rikmyr (A05). Fem av de ni lokalitetene har fått verdi A, svært viktig mens de øvrige fire har fått verdien B, viktig. Ingen lokaliteter har fått verdien C, lokalt viktig.

Innledning

Denne rapporten oppsummerer kartlegginga av naturtyper på Blomsøya og omkringliggende øyer. Det geografiske området som har blitt kartlagt er det samme området som er beskrevet i Bär og Hatten (2009) med unntak av Skålvær og Sør-Åkerøya. Kartlegginga omfatter Store Buøya (vest for Hestøysund), Blomsøya nord til og med Austbømarka inkl. småøyer i øst, samt Nord-Åkerøya.

Blomsøya har blitt vegetasjonskartlagt tidligere ifm at området har fått status som Utvalgt kulturlandskap i jordbruket. I 2008 og 2009 ble det henholdsvis laget en forvaltningsplan og skjøtelsesplan for området, men registreringen av verdifulle naturtyper for innlegging i Naturbasen var ikke en del av oppdraget. Imidlertid ser man behovet for registrering av lokaliteter i Naturbasen for å utløse forskjellige typer tilskudd som bl.a. for utvalgte naturtyper (slåttemark og kystlynghei). Naturbaseregistreringene som presenteres i denne rapporten støtter seg på de ovennevnte kartleggingene i tillegg til noen ekstrabefaringer i 2013. Under naturbaseregistreringen har det også blitt tatt hensyn til bruksendringer og skjøtselstiltak som har blitt satt i gang.

Metoder

Kartlegginga av vegetasjonstyper for Blomsøya og omkringliggende øyer (Hatten og Bär 2009) er utgangspunktet for denne naturtypekartlegginga. Direktoratet for naturforvaltnings (nå Miljødirektoratet) håndbok nr. 13 - naturtypekartlegging har sammen med nye faktaark for naturtyper (der disse er utarbeidet) blitt benyttet for å definere naturtypelokaliteter og verdi.

Vegetasjonskartlegginga i 2008 ble foretatt av Bioforsk ved Lise Hatten og Annette Bär i samarbeid med Midt-Helgeland forsøksring ved Marit Dyrhaug. Kartleggingen foregikk ved feltbefaringer kombinert med oversiktsfoto fra Norge i bilder (www.norgebilder.no). I hovedsak ble kartleggingsenhetene i Fremstad (1997) brukt, men med noen modifikasjoner for å få fram nyanser bedre. Eksempelvis ble vegetasjonstypen *H2b: Tørr gras-urterik hei, rikere utforming* delt inn i ytterligere tre underkategorier: fattig, midlere og rik utforming, for å kunne identifisere de mest verdifulle arealene i området. Dette har sin årsak i at vegetasjonstypen er den dominerende i store deler av undersøkelsesområdet, og er den som ligger til grunn for den nasjonale og regionale statusen. På grunn av svært begrensede ressurser under feltarbeidet ble det ikke ført fullstendige artslistor under arbeidet, kun beskrivende lister for vegetasjonstypediagnostisering. For artsbestemmelse av karplanter har Norsk flora (Lid & Lid 1994) og Gyldendals store nordiske flora (Mossberg et al. 1992) blitt benyttet. Rødlitestatus finnes i Norsk Rødliste for arter 2010 (Kålås et al. 2010).

Norsk landbruksrådgiving, Helgeland ved Marit Dyrhaug sto for arbeidet med innhenting av informasjon om tidligere og nåværende arealbruk, samt om hvilke planer og ønsker brukerne hadde for framtida. Kart over arealbruk per 2008 vises i figur 1. Arbeidet skjedde i form av intervjuer med grunneiere og brukere. Norsk landbruksrådgiving har oppdatert informasjonen om nåværende bruk i 2013 gjennom supplerende intervjuer med brukere og grunneiere.

Informasjon om biologiske verdier fra tidligere undersøkelser er innhentet fra følgende kilder:

- Strandundersøkelsen på 1980-tallet (Elven m.fl. 1988)
- Verdifulle kulturlandskap i Nordland (Fylkesmannen i Nordland 2003)
- Kartlegging av beitemarksopp (<http://www.nhm.uio.no/botanisk/sopp/kartlegging/fagkurs/rapport2004.htm>)
- Naturbasen (<http://www.miljodirektoratet.no/>)
- Artsdatabanken (www.artsdatabanken.no)

Strandundersøkelsen på 1980-tallet

På 1980-tallet ble det foretatt en stor undersøkelse av botaniske verdier på havstrender i Nordland. Arbeidet er oppsummert i fire rapporter. Alstahaug er omtalt i den første rapporten i serien (Elven m. fl. 1988). I Blomsøyområdet ble det ikke funnet spesielt store verdier knyttet til havstrand. Undersøkelsene omfatter også verdier ovenfor strandsonen, og det ble påpekt store verdier knyttet til kalkeng, -hei og rikmyrer i området ved Langdragsodden i Austbømarka.

Kartlegging av verdifulle kulturlandskap

Området ble besøkt i 1993. Besøket var kort og vegetasjonen ble ikke kartlagt nærmere. Undersøkelsen konkluderte med at området trenger nærmere undersøkelser (Fylkesmannen i Nordland 2003).

Soppkartlegging i 2004

Kartleggingsprosjektet for storsopp i Norge hadde sitt årlige fagkurs for de regionansvarlige og andre rødlistekartleggere på Helgelandskysten i 2004 (Hanssen & Molia 2004). Årets hovedtema var sopp knyttet til beitemarker. En rekke rødlistede sopparter er knyttet til ugjødsle eller lite gjødsle beite- og slåttemarkstyper. Norge står i en særstilling i Europa når det gjelder forekomsten av slike kulturmarkstyper. I Blomsøyområdet var det deler av Austbømarka, Bumarka (Buøya) og Sørgården som ble besøkt under kurset. Det ble gjort en rekke funn av rødlistearter. Funnene konsentrerer seg i tre områder: området rundt ferista i nord, områdene ved Langdragsodden og områder mellom Skiftsåsen og Faksholmen. Dette gjenspeiler også grensene for området som ble undersøkt. Funnene ble gjort i rikkeiområdene.

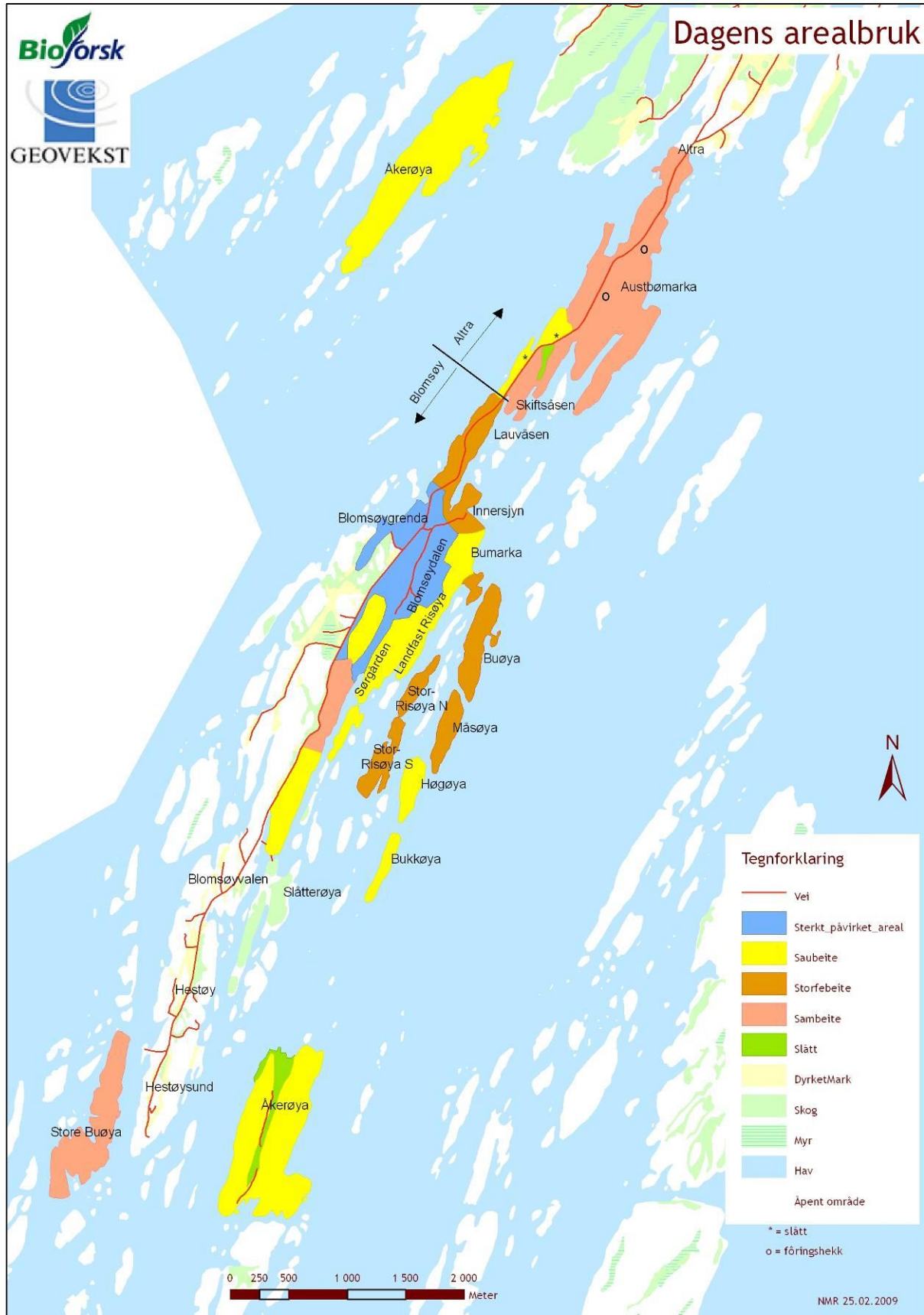
Artsdatabanken

Ved siden av konsentrasjonen av sørlige, varmekrevende kalkplanter, som f.eks. hjertegras (*Briza media*) og ormetunge (*Ophioglossum vulgatum*) er forekomsten av smalasal (*Sorbus lancifolia*) bemerkelsesverdig. Blomsøy er en av de tre kjente forekomstene i Nord-Norge. Ellers er arten bare kjent fra Sogn.

Dyre- og fugleliv

Det er ikke foretatt noen omfattende registrering av dyre- og fuglelivet i området. Av større dyr finnes det elg og rådyr. Fuglelivet var særdeles rikt på Austbø-Blomsøy-Hestøy fram til på 1990-tallet (Thomas H. Carlsen, pers. obs). I våtmarksområde like nord for Austbømarka hekket det bl.a. brushane, rødstilk, enkeltbekkasin og dobbeltbekkasin (!). Det var også betydelige forekomster av hekkende rødlistearter som vipe (NT), storspove (NT), fiskemåke (NT), hettemåke (NT, noen få år) og bergirisk (NT) rundt om på hovedøya og omkringliggende øyer. Fremdeles finnes det et rikt fugleliv her, men det er betydelig redusert som følge av drenering av våtmark, endringer i jordbruket og gjengroing. Som følge av begrensede ressurser for naturtypekartlegginga har det ikke blitt lagt vekt på fugle- og dyrelivet i området i forbindelse med vurdering av naturtyper og verdsetting. Det anbefales videre at det utføres en ny viltkartlegging for dette område for å kunne få et bedre bilde av dagens situasjon for fugle- og dyreliv i dette unike kulturlandskapet på Austbø-Blomsøy-Hestøy med omkringliggende øyer.

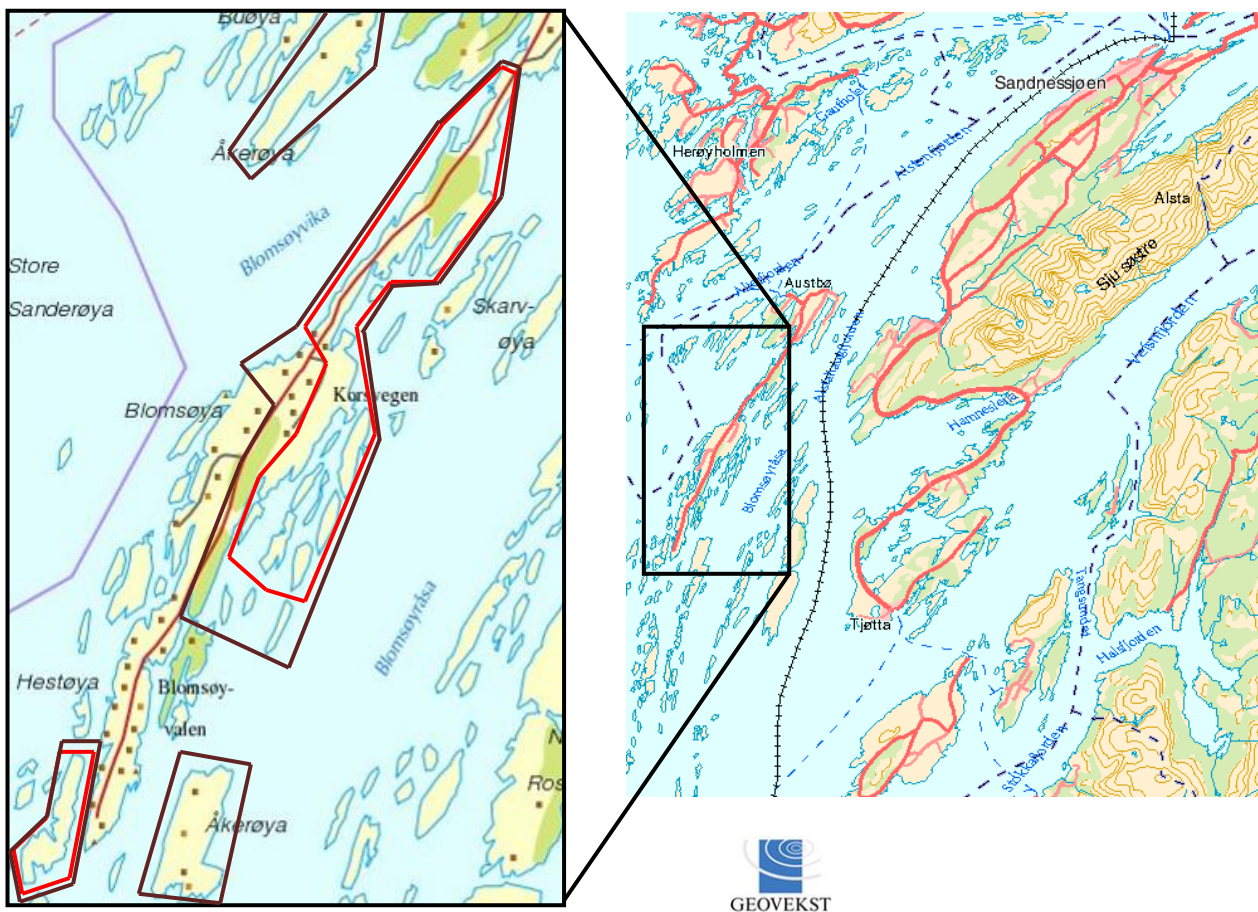
Alle opplysningene som framkommer i dette prosjektet vedrørende naturtyper har blitt lagt inn i Fylkesmannens Accessdatabase for naturtypekartlegging. Kartdata har blitt levert på SOSI-/shapeformat og har fulgt gjeldene SOSI-standard (versjon 4.0). Bilder som har blitt framskaffet i prosjektet har blitt levert på digital form og knyttet til lokalitetene ved bruk av ID-en i databasen.

Figur 1. Arealbruk på Blomsøya og omegn per 2008.

Geografiske og økologiske faktorer

Undersøkellesområdet ligger i Alstahaug kommune på Helgelandskysten. Øyene Altra, Blomsøya og Hestøya danner en sammenhengende øyrekke vest for hovedøya i kommunen, Alsten, se figur 2. Øyene ligger langt inn i skjærgården på denne delen av Helgelandskysten, og er slik sett forholdsvis beskyttet i forhold til vind og vær. Man tar ferje fra Alstenøya over til Altra, hvor det går vei hele veien sørover til Hestøysund lengst sør på Hestøya. Undersøkellesområdet dekker deler av øyene Altra (Austbømarka) og Blomsøy, samt de veiløse øyene Åkerøya NV for Altra (heretter kun kalt Nord-Åkerøya), Åkerøya Ø for Hestøya (heretter kun kalt Sør-Åkerøya), Store Buøya V for Hestøya, samt noen mindre øyer som er mer eller mindre landfast med Altra og Blomsøya på østsiden.

Figur 2. Oversiktskart til høyre og kart over undersøkellesområdet (brun grense) og avgrensning for skjøtselsplan (rød grense) til venstre.

Berggrunnen på Altra, de to Åkerøyene, Store Buøya og de små øyene i øst består av kalkspatmarmor, på østre del av Blomsøya er det kalksilikatgneis og -skifer, mens østre del av Blomsøya og Hestøya består av glimmerskifer (<http://www.ngu.no/kart/bg250/>). Landskapet består av lave høyder med sletter mellom, og en rekke bukter og viker mot sjøen på begge sider av øyene. Slettene er dannet av marine avsetninger, stort sett skjellsand. Vegetasjonen er i grove trekk en mosaikk av skog, strandvegetasjon, lynghei og kulturbetinget engvegetasjon med ulik påvirkningsgrad, samt noe myr, først og fremst rikmyr.

Figur 3. Fra Austbømarka, Altra. Karakteristisk for landskapet i området er stedvis nakne kalkbergflater i mosaikk med lyngheivegetasjon, rikmyrdråg og skog.

Klimaet er preget av beliggenheten. Etter Moen (1987) ligger været i den sørboreale sonen, ei sone hvor barskog er dominerende i Norge, men hvor det normalt er innslag av edellauskog og varmekrevende myr- og tørrbakkeplanter på gode steder. Posisjonen såpass langt ute på kysten gjør at både barskog og edellauskog mangler. Typisk er milde vintre (kaldeste måned ofte med $-2-0$ °C), nokså kjøligere somre (varmeste måned ofte med $13-14$ °C) og hyppig nedbør, men ikke spesielt store nedbørmengder. Hoveddelen av nedbøren kommer lengre inne på kysten, der fjellet reiser seg.

Oppsummering av resultat

Det ble registrert ni lokaliteter med naturtypeverdi på Blomsøya og omkringliggende øyer. Seks av disse er definert som kystlyngheilokaliteter (D07), to som naturbeitemarker (D04) og en som rikmyr (A05). Fem av de ni lokalitetene har fått verdi A, svært viktig mens de øvrige fire har fått verdien B, viktig. Ingen lokaliteter har fått verdien C, lokalt viktig.

Tabell 1 gir en oversikt over registrerte naturtyper på Blomsøya og omkringliggende øyer kartlagt i 2013.

Tabell 1: Oversikt over kartlagte naturtyperlokalteter på Blomsøya og omkringliggende øyer.

Lokalitetsnavn	ID	Hovednaturtype	Størrelse (daa)	Verdi
Austbømarka, vest for Skiftsåsen	182040111	D04 - Naturbeitemark	18	A
Nord-Åkerøya, kystlynghei	182040112	D07 - Kystlynghei	86	B
Nord-Åkerøya, rikmyr	182040113	A05 - Rikmyr	39	A
Store Buøya	182040114	D07 - Kystlynghei	366	A
Blomsøya, Sørgården	182040115	D04 - Naturbeitemark	57	A
Blomsøya, Langbergan-Sveåsen	182040116	D07 - Kystlynghei	69	B
Blomsøya, Bumarka-Sørgården	182040118	D07 - Kystlynghei	778	A
Blomsøya, Lauvåsen	182040119	D07 - Kystlynghei	146	B
Austbømarka	182040121	D07 - Kystlynghei	324	A

Lokalitet: Austbømarka, vest for Skiftsåsen

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Austbømarka, vest for Skiftsåsen		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040111		
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Marit Dyrhaug		Dato: 01.08.2013		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Ofte, A. et al. 2003 Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s. Naturbase, KF00000493				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype: D04, Naturbeitemark - 90 %		Utforminger: D0416, lågurtbeiteeng - 90 % G0902, vestlig og nordlig - 10 %				
Tilleggsnaturtyper: G09, Rikt strandberg - 10 %						
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) Ingen						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper: Middels baserik eng (G8) Strandberg, rik utform. (X1b)
< 20 m	x	God	x	Slått	Torvtekt	
20 - 50 m		Svak		Beite	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying	Park/ hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtelsesplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013 utført av Marit Dyrhaug og Thomas Holm Carlsen. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger vest for Skiftsåsen lengst sør i Austbømarka på øya Altra, på en lav kolle i nord-sørgående retning. Mot øst skråner beitemarka ned mot ei fulldyrka eng. Vestsiden skråner ned mot sjøen og er utsatt for vær og vind. I sør avgrenses lokaliteten av et gjerde langs eiendomsgrensen mot Blomsøy. Berggrunnen er kalkglimmerskifter. Området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) i sørboreal sone. Lokaliteten har gårds- og bruksnummer 21/16. UTM: 33W 0377026Ø 7311317N.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Området er på rundt 18 dekar og har en forholdsvis ensartet vegetasjon. Hovednaturtype er naturbeitemark (D04), med utformingen lågurtbeiteng (D0416). Naturbeitemarka utgjør rundt 90 % av arealet. Resterende 10 % dekkes av rikt strandberg (G09) av vestlig og nordlig utforming (G0902). Vegetasjonstypene er middels baserik eng (G8) og strandberg, rik utforming (X1b).

Artsmangfold

Naturbeitemarka er svært artsrik med karakterarter for baserik eng (G8) som kattedot, dunhavre, rødsvingel, kvitmaure, ryllik og fjellfrøstjerne. Andre arter som ble registrert er teiebær, rundskolm, rødkløver, fjelltistel, bjønnbrodd, fuglestarr, blåstarr, kornstarr, liljekonvall, kranskonvall, marinøkkel, hengeaks, fjellbakkestjerne, svarttopp, storblåfjær, skogmarihånd og stortveblad. I tillegg ble den rødlistede fjellnøkleblom (NT, nært truet) registrert. Noen potensielle gjengroingsarter ble registrert som skogstorkenebb, enghumbleblom, mjørdurt og einer. Disse holdes i sjakk gjennom beiting. Området har stort potensiale for beitemarksopper da det er gjort flere interessante funn i andre tilsvarende lokaliteter på Blomsøya og på Altra (Hanssen & Molia 2004).

På strandberget vokser arter som tiriltunge, blåknapp, rødsvingel, smalkjempe, strandkjempe, rødsildre og gulsildre.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området beites nå av sau. Nedbeitingsgraden er noe svak. Området er en del av det tidligere felles utmarksbeitet for gårdene på Austbø, og har en lang og kontinuerlig beitehistorie. Det vokser noen få bjørketrær i kanten mot øst, men vi har ingen gjengroing med lauvoppslag. Langs kanten mot den fulldyrka enga har vi begynnende gjengroing med mjørdurt, og kantsonen er noe preget av gjødsling.

Fremmede arter

Ingen

Kulturminner

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt beiting, gjerne med litt høyere beitetrykk. Unngå å spre gjødsel inn i kantsonen av naturbeitemarka ved gjødsling av den fulldyrka enga ved siden av.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten ligger innfor Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær. Også en del av område KF00000493, helhetlig kulturlandskap i Naturbasen (Miljødirektoratet 2013).

Verdibegrunnelse

Austbømarka, vest for Skiftsåsen er ei særdeles fin og relativt stor naturbeitemark som holdes i hevd med sauebeiting. Lokaliteten er svært artsrik med mange habitatspesialister og kalkindikatorer. En rødlistet karplante, fjellnøkleblom (NT, nært truet) vokser i enga. Potensialet for å finne rødlistede beitemarksopper er stort da flere interessante og sjeldne beitemarksopper har blitt funnet i tilsvarende lokaliteter andre steder på øya. Lokaliteten bærer ingen tegn til gjengroing, har ingen fremmede arter og slitasje er ubetydelig. Noe preg av gjødsling i kanten nordøst i lokaliteten, ellers ingen. Lokaliteten får verdi A, svært viktig.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Lise Hatten

Lokalitet: Nord-Åkerøya, kystlynghei

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Nord-Åkerøya, kystlynghei		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040112		
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Thomas H. Carlsen		Dato: 25.07.2013		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Ofte, A. et al. 2003. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype: D07, Kystlynghei - 90 % Tilleggsnaturtyper: G05, Strandeng og strandsump - 10 %			Utforminger: D0711, kalkkysthei - 90 % G0503, hevdet med beite - 10 %			
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) Ingen						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper: Gras- og urterik hei (H2b)
< 20 m	x	God	x	Slått	Torvtekt	
20 - 50 m		Svak		Beite	x Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying	Park/ hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtelsesplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013 utført av Marit Dyrhaug og Thomas Holm Carlsen. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Nord-Åkerøya er ei stor øy som ligger nordvest for Blomsøya. På øya var det tidligere tre gårder som nå er fraflyttet. Nord på øya står flere plantefelt med sitkagran. Kystlyngheilokaliteten ligger på sørsiden av Nord-Åkerøya og avgrenses i nord mot rikmyr og mot lauvskog. Lokaliteten er langstrakt og flat og har delvis grunnlendte bergrygger. Bergartene er kalkglimmerskifer og kalkspatmarmor. UTM: 33W 0375808Ø 7312715N

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er på rundt 86 dekar og består av 90 % kystlynghei (D07) med den kalkrike utforminga kalkkysthei (D0711), og 10 % strandeng og strandsump (G05) hevdet med beite (G0503). Vegetasjonstypen i kystlyngheia er gras og urterik hei, rik utforming (H2b). Det ble ikke foretatt nærmere undersøkelser i strandenga.

Artsmangfold

Kystlyngheia har en ekstremrik utforming der reinrose dominerer sammen med gulsildre og blåtopp. Lengre opp i heia vokser også en del røsslyng, krekling og einer. Andre arter som ble registrert er rødsildre, hårstarr (mye), dvergjamne, tepperot, rygebær, teiebær, øyentrøst (sp), gjeldkarve, kattedot, rundskolm, kornstarr, blåstarr, loppestarr, knopparve, harerug, blåknapp, geitsvingel, blåkoll, blåklokke, fjellmarikåpe, brudespore, rødflangre, engkvein, gulaks og rødsvingel.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten beites med norsk kvit sau. Antallet er noe usikkert grunnet størrelsen på øya, men beitetrykket i kystlyngheilokaliteten ved befaring i 2013 var middels sterkt (passe). Tilstanden for lokaliteten er svært god, uten tegn til gjengroing. I utkanten av lokalitet står både busker og trær av bjørk. Det ble ikke funnet oppslag av betydning innenfor lokaliteten, noe som tyder på at sauebeite holder lauvoppslaget nede.

Fremmede arter

Ingen fremmede arter registrert

Kulturminner

Mange kulturminner på øya, men ingen innenfor lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt beiting. Det er ikke behov for sviing pr 2013. Røsslyngandelen er lav i denne ekstremrike lyngheia. Vanntilgang er generelt god på øya.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten ligger innfor Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær.

Verdibegrunnelse

Kystlyngheia er ekstremrik, uten gjengroing eller slitasje, fri for fremmede arter og holdes i hevd gjennom beiting. Lokalteten har en svært høy bestand av reinrose, noe som er spesielt på Helgelandskysten. Ingen rødlistede arter ble registrert under befaringa. Lokalteten får verdien B, viktig.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Thomas Holm Carlsen

Foto: Thomas Holm Carlsen

Lokalitet: Nord-Åkerøya, rikmyr

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Nord-Åkerøya, rikmyr		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040113		
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Thomas H. Carlsen		Dato: 25.07.2013		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Often, A. et al. 2003. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype: A05, Rikmyr - 100 %		Utforminger: A0505, åpen intermediaær og rikmyr i lavlandet - 100 %				
Tilleggsnaturtyper:						
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) Ingen						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:
< 20 m	x	God	x	Slått		Ekstremrik fastmattemyr (M3a)
20 - 50 m		Svak		Beite	x	
50-100 m		Ingen		Pløying		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtelsesplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013 utført av Marit Dyrhaug og Thomas Holm Carlsen. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Nord-Åkerøya ligger i den nordvestlige delen av Blomsøya og omegn. Rikmyrlokaliteten ligger på sørsiden av Nord-Åkerøya. Lokaliteten er et smalt myrparti som ligger i tilknytning til en verdifull kystlyngheilokalitet i vest. Berggrunnen består av kalkglimmerskifer og kalkspatmarmor. UTM: 33W 0375838Ø 7312715N

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er en rikmyr (A05) av utforming åpen intermediaær og rikmyr i lavlandet (A0505). Størrelsen på myra er på 39 dekar. Myra er av vegetasjonstypen ekstremrik fastmattemyr, brunskjene-nebbstarr-utforming (M3a).

Artsmangfold

Dominerende karplanter i myra er slåttestarr og bukkeblad. Myra er svært starr-rik med arter som nebbstarr (NT, nært truet), kornstarr, særbustarr, loppestarr, gulstarr, blåstarr og ulike starrhybrider. Andre karakterarter for myra er fjellfrøstjerne, blåknapp, myrklegg, svarttopp, blåtopp, dvergjamne, breimyrrull, duskmyrrull, sumpmaure, myrhatt, sandsiv, brudespore, vier (sp.) og bjønnbrodd. En kransalgeart (cf.) ble funnet i et sig i den sentrale delen av myra.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten beites med norsk kvit sau. Antallet er noe usikkert grunnet størrelsen på øya, men gir passe beitetrykk i myrlokaliteten. Tilstanden for lokaliteten er svært god uten tegn til gjengroing eller slitasje som følge av tråkk. I utkanten av lokaliteten står både busker og trær av bjørk. Det ble ikke funnet oppslag av betydning innenfor lokaliteten, noe som tyder på at sauebeite holder lauvoppslaget nede.

Fremmede arter

Ingen fremmede arter registrert

Kulturminner

Det finnes mange kulturminner på øya, men ingen innenfor lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt beiting. Viktig at beitetrykket ikke blir for høyt i sårbare naturtyper som myr. Vanntilgang er generelt god på øya.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten ligger innfor Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær.

Verdibegrunnelse

På bakgrunn av arts mangfold, forekomst av minst en rødlistet art, ingen gjengroing, fravær av fremmede arter og funn av en kransalge (cf.) gis lokaliteten verdi A, svært viktig. Dette til tross for at

størrelsen er noe begrenset med sine 39 dekar. Rikmyrareal i god hevd blir mer og mer sjelden i regionen og spesielt i lavlandet, noe som taler for å sette spesielt fokus på gjenværende rikmyrarealer.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Thomas Holm Carlsen

Foto: Thomas Holm Carlsen

Lokalitet: Store Buøya

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Store Buøya		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040114			
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Marit Dyrhaug og Thomas H. Carlsen		Dato: 01.08.2013			
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Often, A. et al. 2003. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s. Naturbase, BN00023082				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:			
Hovednaturtype: D07, Kystlynghei - 77 % Tilleggsnaturtyper: A05, Rikmyr - 10 % D04, Naturbeitemark - 10 % G05, Strandeng og strandsump - 2 % E07, Kalksjø - < 1 %			Utforminger: D0709, Intermediær kysthei - 60 % D0711, Kalkkysthei - 17 % A0505, Åpen intermediær rikmyr i lavlandet - 10 % D0416, Lågurtbeiteeng - 3 % D0420, Kalkbeitefukteng - 7 % G0503, Strandeng hevdet med beite - 2 % E0701, Kransalgesjø - < 1 %				
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) -							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God		Slått		Torvtekt	Tørr, gras- og urterik hei (H2b)
20 - 50 m		Svak	x	Beite	x	Brenning	Middelsrik fastmattemyr (M2) Frisk/tørr middels baserik eng i høgereliggende strøk og nordpå (G8)
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	Vekselfuktig baserik eng (G11)
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			Kransalge-sjøbunn (P5)
		Dårlig		Lauving			

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtselsplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet fra Marit Dyrhaug, og brukerne Torgunn Grønnevik og Annie Henriksen.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Store Buøya er et sameie som ligger rett vest av Hestøysund. Landskapet er småkupert med avrunda koller, noen myrdrag mellom bergryggene og flere vikar med mindre strandenger. Lokaliteten er på totalt ca 350 daa og inkluderer Store Buøya og ei lita øy nordvest av denne som er landfast med Buøya på fjære sjø. Berggrunnen består av vekselvise bånd med hhv kalkspatmarkmor, kalkglimmerskifter og granatglimmerskifer. Området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) i sørboreal sone. UTM: 32W 0647360Ø 7305800N.

Store Buøya ligger inne i Naturbasen med ID: BN00023082. Tidligere beskrivelse definerer lokaliteten som kalkrike enger. Denne beskrivelsen (2013) erstatter tidligere beskrivelse av Store Buøya.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Hovednaturtypen er kystlynghei (D07) med en andel på 77 %. Utformingene varierer mellom intermediær kysthei (D0709) og noe kalkkysthei (D0711). Vegetasjonstypene i kystlyngheia er gras og urterik hei, rik utforming (H2b) og fattig utforming (H2a). Naturbeitemark utgjør ca. 10 % og finnes på noen mindre sletter rundt sommerfjøstufte og som småmosaikk i den rike kystlyngheia, særlig på nordre del av øya. Utforminger og vegetasjonstyper er kalkbeitefukteng (D0420), vekselfuktig baserik eng (G11), og lågurtbeiteeng (D0416), frisk/tørr, middels baserik eng i høgereliggende strøk og nordpå (G8). Ellers finnes det ca. 10 % rikmyr (A05) med utformingen åpen, intermediær rikmyr i lavlandet (A0505) og litt strandeng og strandsump (G05) hevdet med beite (G0503). Det ble ikke foretatt nærmere undersøkelser i strandengene. En liten menneskelagd dam ligger i tilknytning til et strandeng- og strandsumpområde og defineres som kalksjø (E07) med utforming kransalgesjø (E0701).

Artsmangfold

Kystlyngheia er artsrik med stort innslag av urter og en rik forekomst av orkideer. Øya har også et jevnt innslag av røsslyng, særlig på vestsiden og på sørlige deler av øya. Den er mengdeart i store deler av lyngheia, flekkvis også dominerende art. Krekling er også en mengdeart. Blokkebær og blåbær forekommer i mindre mengder. Ellers i lyngheia og i naturbeitemarka finnes ormetunge (VU, sårbar), fjellnøkleblom (NT, nært truet), stortveblad, nattfiol, flekkmariland, vårmarihand, brudespore, fuglevikke, skogvikke, gulflatbelg, gullris, liljekonvall, storkonvall, vanlig karve, blåfjær, tiriltunge, vill-lin, smalkjempe, glattmarikåpe, gulaks, dunhavre, marigras. Stedvis finnes et jevnt innslag med storvokste urter som mjørdurt, enghumleblom, skogstorkenebb. Av trær og busker finnes bjørk, rogn, vier-arter, einer og rosebusker.

Myrområdene er dominert av starr, med funn av bl.a. nebbstarr (NT, nært truet), og med stort innslag av urter som hanekam, myrklegg, engmarihand, flekkmarihand, stortveblad, myrmaure og myrsauløk. I strandsonene vokser bl.a. rustsivaks, vendelrot, kvann og gåsemure. I en gammel, opparbeidet dam på sørenden av øya ble det observert kransalger (cf) og blodigler. Av fugl benytter fiskemåke (NT, nært), storspove (NT, nært truet), stær (NT, nært truet) og muligens også vipe (NT, nært truet) seg av Store Buøya som leveområde (hekking, trekk eller næringssøk).

Bruk, tilstand og påvirkning

Store Buøya beites nå av sau. Fra 2012 har det også vært helårsbeite med gammelnorsk sau (GNS). Fram til 2012 har området hatt kontinuerlig beite med storfe, men p.g.a. lågt beitetrykk skjøt gjengroingen fart på 1990- og 2000-tallet. Siden 2010 har det vært foretatt systematisk rydding av lauvskog og kratt, men fremdeles er store deler av øya i tidlig gjengroingsfase (GG3). Dagens beitetrykk er tilstrekkelig for å hindre ny gjengroing og bekjempe lavvokst lauvoppslag og storvokste urter som mjødukt. I enkelte områder har vi framskreden gjengroing med einer, og mye av røsslyngen er gammel og grovvokst.

Det ble foretatt lyngsviing på en liten flate (UTM32; Ø:647314, N:7305520) sør på øya våren 2012. I løpet av 2013 har det spirt mye ny røsslyng fra frø (få røsslyng-spirer observert ved befarings 25. juli, men mange spirer synlige ved befarings 12. september, 2013). Andre vekster i sviflaten var blokkebær, rypebær, tyttebær og blåbær som spira med rotskudd. Av urter spira mye tepperot samt kvitmaure, småengkall, blåkløkke, øyentrøst, fjellfrøstjerne, glattmarikåpe og fjellmarikåpe, teiebær, skogstorkenebb, skogstjerne. Ellers var det mye slirestarr og engfrytle, samt engkvein og hengeaks. Det ble samtidig foretatt sviing av einer i et lyngfattig, gras og urterikt område nord på øya (UTM32; Ø:647500 N:7306280). Her ble det ikke observert nyspira røsslyng i 2013.

Fremmede arter

Ingen fremmede arter registrert.

Kulturminner

Sommerfjøsrufter. Gammel, opparbeidet dam med blodigler.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt beiting, fortrinnsvis også vinterbeite. Viktig at påbegynt jobb med rydding, tynning og lyngbrenning fortsetter.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten ligger innfor Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er stor og domineres av kalkrik lynghei. Lyngheiutforminga har stor artsrikdom med flere rødlistearter som ormetunge (VU), fjellnøkleblom (NT) og nebbstarr (NT). Området er i hevd med helårsbeite med sau, og lyngsviing er gjennomført på flere små områder. Gjengroing i store deler av lokaliteten reduserer helhetsinntrykket og verdien noe. Det gjøres imidlertid en stor jobb for å få ryddet lauvkratt. På bakgrunn av dette settes verdien likevel til A - svært viktig.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Thomas Holm Carlsen

Foto: Marit Dyrhaug (nyspira røsslyng fra brannfelt)

Lokalitet: Blomsøya, Sørgården

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Blomsøya, Sørgården		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040115			
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Marit Dyrhaug		Dato: 01.08.2013			
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Ofte, A. et al. 2003. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s. Naturbase, KF00000493				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:			
Hovednaturtype: D04, Naturbeitemark - 85 %		Utforminger: D0415, Svak lågurtbeiteeng - 85 %					
Tilleggsnaturtyper: D07, Kystlynghei - 10 % A05, Rikmyr - 5 %		D0711, Kalkkysthei - 10 % A0505, Åpen intermediaær og rikmyr i lavlandet - 5 %					
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) -							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God	x	Slått		Torvtekt	Frisk fattigeng (G4a) Gras og urterik hei (H2b) Intermediaær rikmyr (M2)
20 - 50 m		Svak		Beite	x	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/ hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtelsesplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Sørgården ligger lengst sør i Blomsøydalen, og naturbeitelokaliteten ligger like vest for tunet. Småkupert, delvis grunnlendt, enkelte steder med mye synlig berg. Lokaliteten avgrenses av ekstensivt drevet kunstmarkeng i vest og øst. Nord for naturbeitemarka ligger et større plantefelt med sitkagran. I sør grenser naturbeitemarka mot en kalkbjørkeskog og mot kystlynghei. Berggrunnen veksler fra kalkspatmarmor i østre del av lokaliteten og kalkglimmerskifter i den vestre delen. Lokaliteten har gnr/bnr 19/1. UTM: 33W 0375955Ø 7309007N.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er på ca. 56 daa og er i all hovedsak en naturbeitemark (D04) med utformingen svak lågurtbeiteeng (D0415). Vegetasjonstypen er frisk fattigeng (G4a). Det står enkelte spredte trær i lokaliteten, men ikke nok til at det kan defineres som hagemark. Helt øst i lokaliteten finnes en kolle som består av kystlynghei (D07) av utforminga kalkkysthei (D0711) og vegetasjonstypen gras- og urterik hei (H2b).

Artsmangfold

Arter som ble funnet i lokaliteten er engsoleie, engkvein, gulaks, kvitkløver, sølvbunke, vanlig arve, harerug, krekling, einer, engfrytle, gjeldkarve, smalkjempe, småsyre, fjellsmelle, marikåper (spp), åkerforglemmegei, blåkoll, slåttestarr og veitistel. I rikere partier finnes fjellfrøstjerne, karve, villin, kattefot, småsøte (cf), vårmarihånd og knopparve. Myrparitet består hovedsakelig av ulike starrarter og domineres av slåttestarr og engstarr. I kanten av myra finnes mye hjertegras, en art som er sjelden på Helgelandskysten. Det ble også funnet skjelljordtunge i naturbeitemarka.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området helårsbeites av gammelnorsk sau (GNS). Nedbeitinggraden er forholdsvis sterk. Beitemarka gjødsles ikke, men har kanskje vært gjødslet tidligere.

Fremmede arter

Ingen fremmede arter er registrert

Kulturminner

Det finnes tufter etter sommerfjøs. Steingjerder - noen restaurert i senere år. En gravhaug ligger nordvest i lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn

Det anbefales at lokaliteten fortsatt skal beites. Det foregår et skiftebeite i lokaliteten nå, slik at beitet får hvile i perioder. Dette fungerer bra.

Del av helhetlig landskap

Sørgården er en del av Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær. Beitemarka ligger inntil tunet på gården. Også en del av område KF00000493, helhetlig kulturlandskap i Naturbasen (Miljødirektoratet 2013).

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er stor, sammenhengende, velholdt og i god hevd. Den beites med gammelnorsk sau (GNS). Det er ingen slitasje, ingen fremmede arter og ubetydelig preg av gjødsling. Deler av lokaliteten er noe tilgrodd med einer og lauvtrær (se bilder). Det finnes kalkrike partier med et stort artsmangfold og med spesielle arter som hjertegras, vårmarihånd og skjelljordtunge. Den rødlistede arten småsøte (NT) ble funnet, men artsbestemmelsen er noe usikker. Lokaliteten får verdi A, svært viktig.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Lise Hatten

Foto: Marit Dyrhaug

Lokalitet: Blomsøya, Langbergan-Sveåsen

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Blomsøya, Langbergan-Sveåsen		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040116		
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Marit Dyrhaug		Dato: 01.08.2013		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Ofte, A. et al. 2003. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s. Naturbase, KF00000493				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype: D07, Kystlynghei - 100 %		Utforminger: D0711, Kalkkysthei - 90 % D0709, Intermediær kystfukthei - 10 %				
Tilleggsnaturtyper:						
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) -						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper: Gras og urterik hei (H2b) Fuktig lynghei (H3)
< 20 m	x	God	x	Slått	Torvtekt	
20 - 50 m		Svak		Beite	x Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying	Park/ hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtselsplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Området ligger på Blomsøya, øst for Korsvegen mot sjøen. Området består av kalkryggen Langbergan i vest, Sveåsen i øst og med ei igjengrodd rikmyr imellom. Rikmyra som deler lokaliteten er ikke tatt med i denne beskrivelsen. I nord avgrenses lokaliteten mot kunstmarkseng med ekstensiv drift. I sør går avgrensinga mot fulldyrka mark og et gjerde, stedvis et gammelt steingjerde, langs eiendomsgrensa mot Gnr 19/3,5. På nordenden av Langåsen nordvest om Langbergan er tidligere lynghei og naturbeitemark under restaurering og skogen ryddet, men foreløpig er dette arealet holdt utenfor lokaliteten.

Både Langbergan og Sveåsen er grunnlendt med en del bart berg i dagen. Berggrunnen består i hovedsak av kalkspatmarmor med innslag av kalkglimmerskifter. Løsmassene mellom bergryggene består av kalksand med vekslende moldinnhold og torvlag. Området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) i sørboreal sone. Gnr/bnr er 19/2, 19/6 og 19/4,19,24. UTM: 33W 0376529 7309594.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Langbergan-Sveåsen er en kystlyngheilokalitet (D07) av typen kalkkysthei (D0711). Arealet er på ca. 70 daa. Kalkkystheia dekker 90 % av arealet. De øvrige 10 % dekkes av intermediær kystfukthei (D0709) som finnes på vestsiden av Sveåsen. Vegetasjonstyper er gras og urterik hei (H2b) og fuktig lynghei (H3).

Artsmangfold

Lyngheia er ekstremrik med mange av artene som karakteriserer gras og urterik hei, rik utforming (H2b) som blåkoll, kvitmaure, blåstarr, hårstarr, kornstarr, loppestarr, harerug, dunhavre, villin, gjeldkarve, storblåfjær, teiebær, fuglevikke, dvergjamne og brudespore. Lokaliteten har særlig store forekomster av vårmarihånd og reinrose. Det ble også funnet mange eksemplarer av orkideen rødflangre. Ellers vokser trivielle lyngarter som krekling, røsslyng, blokkebær og blåbær, samt noe einer.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dette er et gammelt beiteområde som tidligere var beitet også av storfe, men som nå bare beites av sau. Nedbeitingsgraden er moderat. Det har vært mer eller mindre kontinuerlig beiting her, men beitetrykket har i perioder vært for svakt til å hindre gjengroing. I dag preges deler av lyngheia på Sveåsen av gjengroing med bjørk (GG1-GG3). Toppen og vestsida av Sveåsen har framskreden gjengroing av einer. Lyngheia på Langbergan har vært ryddet for lauvoppslag og nåværende beitetrykk har holdt nytt oppslag nede. Det har ikke vært foretatt sviing i nyere tid.

Fremmede arter

Ingen fremmede arter registrert

Kulturminner

Steingjerder langs eiendomsgrensen i sørøst og ærfuglhus bygd opp av steinheller.

Skjøtsel og hensyn

Det anbefales at kystlyngheia fortsatt beites, gjerne med et noe sterkere beitetrykk. Partier med noe gjengroing av bjørk bør tynnes og/eller ryddes. Lyngsviing for å bekjempe einer på Sveåsen.

Del av helhetlig landskap

Langbergan-Sveåsen er en del av Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær, og er også en del av område KF00000493, helhetlig kulturlandskap i Naturbasen (Miljødirektoratet 2013).

Verdibegrunnelse

Kystlyngheia på Langbergan-Sveåsen er svært artsrik og har store forekomster av arter som vårmarihånd, reinrose, samt noe rødflangre. Lokaliteten hevdes med beite. Beitetrykket er moderat, men holder nede nytt lauvoppslag fra parti som har vært ryddet for bjørk. Tilstanden i lyngheia er middels god. Deler av lokaliteten er fremdeles noe gjengrodd med lauvtrær. Ingen fremmede arter ble registrert og slitasjen er minimal. Det ble ikke registrert rødlistede arter. Lokaliteten får verdi B, viktig. Hvis ryddinga fortsetter kan verdien økes på sikt.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Marit Dyrhaug

Foto: Marit Dyrhaug

Lokalitet: Blomsøya, Bumarka-Sørgården

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Blomsøya, Bumarka-Sørgården		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040118		
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Marit Dyrhaug		Dato: 01.08.2013		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Elven, R et al. 1988. Botaniske verdier på havstrender i Nordland 2A. Beskrivelser for region Sør-Helgeland. Økoforsk. NAVF. Universitetet i Trondheim. Ofte, A. et al. 2013. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s. Hanssen, E & Molia, A. 2004. Kartlegging av storsopper i Norge - Mykologiske undersøkelser i Alstahaug, Dønna, Herøy og Vega kommuner, Nordland fylke. Rapport 2-2004. Universitetet i Oslo, Naturhistorisk Museum Naturbase, KF00000493 Naturbase, BN00032919 Ålegrassamfunn				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype: D07, Kystlynghei - 80 %		Utforminger: D0711, Kalkkysthei - 50 % D0709, Intermediær kysthei - 20 % D0712, Kalkkystfukthei - 5 % D0710, Intermediær kystfukthei - 5 %				
Tilleggsnaturtyper: D04, Naturbeitemark - 15 %						
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:
< 20 m	x	God	x	Slått	Torvtekt	
20 - 50 m		Svak		Beite	x Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying	Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtselsplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger på østsiden av Blomsøya og består av to tilgrensende beiteområder; Bumarka og Sørgården. Bumarka består av lave bergknauser langs østsiden av Blomsøya og flere, grunnlendte, avrunda øyer (Buøya, Måsøya, Høgøya, Risøya/Stor-Risøya) med grunne sund mellom som faller tørre på fjæra sjø. Sørgården strekker seg sørover langs Blomsøyas østside, over Landfast-Risøya og sørover langs Drægern, ei langstrakt landtunge med grunnlendte, avrunda knauser. Mot nord og vest avgrenses lokaliteten av grensegjerde ved Sveåsen, mot dyrkamark og mot en bjørkeskog sør for tunet på Sørgården. Berggrunnen er i all hovedsak kalkspatmarmor med enkelte innslag av kalkglimmerskifter og dioritt. Langs Drægern består berggrunnen av kalkglimmerskifter. Området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) i sørboreal sone. Gnr/bnr er 19/1 og 19/3,5. UTM: 33W 0376333 7308539.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Hovednaturtypen er kystlynghei (D07) som dekker 80 % av totalarealet på 780 daa. Resterende areal dekkes av småmosaikk naturbeitemark (D04) der utformingene ikke er bestemt. Kystlyngheia langs Drægern og deler av Stor-Risøya har utformingen intermediaær kysthei (D0709), ellers er det kalkkysthei (D0711) som dominerer. Innimellom finner vi mindre områder med intermediaær kystfukthei (D0710) og kalkkystfukthei (D0712). Vegetasjonstypen er i all hovedsak gras- og urterik hei (H2b), samt noe fuktig lynghei (H3). Resterende areal (5 %) dekkes av nakent berg.

Artsmangfold

Kystlyngheia er svært artsrik med mange av kalkindikatorerne knyttet til ekstremrik utforming. Dominerende arter generelt i lokaliteten er einer og krekling, men det finnes også partier med mye røsslyng. I Bumarka gjør røsslyngen gjør lite av seg, men finnes spredt i lyngheia over hele området. Risøya har større innslag av røsslyng, det samme gjelder på Drægern. Av kalkindikatorer vokser det store mengder orkideer som brudespore, stortveblad, vårmarihånd og grønnkurle over store deler av lokaliteten. Det ble også funnet rødliste arter som ormetunge (VU) (Måsøya og Buøya) og fjellnøkleblom (NT) (Drægern). Reinrose dominerer i parti som er svært skrinne med mye synlig marmorberg, spesielt på landfast-Risøya. Andre arter som ble registrert er blåstarr, hårstarr, kornstarr, fuglestarr, loppestarr, hjertegrass, villin, fjellfrøstjerne, fjellsmelle, smalkjempe, gullris, storblåfjær, hengeaks, dunhavre, blokkebær, nattfiol, fjellmarikåpe, gulsildre, rødsildre m.m.

I parti med naturbeitemark har det blitt gjort mange interessante og sjeldne funn av beitemarksopper. Under en kartlegging i 2004 (Hanssen & Molia 2004) ble det funnet 19 arter av *Entoloma*, seks arter *Hygrocybe* og to arter jordtunger *Geoglossum* i lokaliteten, først og fremst på Sørgården og på Buøya. Det ble gjort 14 rødlistefunn fordelt på 13 arter, bl.a. av *Entoloma caeruleum* (DD), *Entoloma callichroum* (DD) da NY for Norge, *Entoloma carneogriseum* (DD), *Entoloma cocles* (VU), *Entoloma inutile* (DD), *Entoloma mougeotii* - fiolett rødskivesopp (NT), *Entoloma pratulense* - slåtterødspore (VU), *Entoloma prunuloides* - melrødspore (VU), *Entoloma queletii* - fagerrødskivesopp (NT), *Entoloma turci* - tyrkerrødspore (NT), *Geoglossum cookeanum* - dynejordtunge (NT) og *Hygrocybe quiete* - rødskivevokssopp (NT).

Bruk, tilstand og påvirkning

Området beites nå av sauer, også helårsbeite med Gammelnorsk sau. Har tidligere vært beite både av storfe og sau, og det har vært kontinuerlig beiting her fra langt tilbake. Nedbeitingsgraden er middels sterk med ingen/liten slitasje. Gjengroinga er minimal. Noe bjørk og lauvoppslag på Risøya, men videre gjengroing holdes nå i sjakk av beiting. Lengst sør på Drægern er mye av tidligere gjengroingsskog og kratt ryddet. Det har ikke vært foretatt sviing her i nyere tid, men brenning på Stor-Risøya og Måsøya er kjent fra 1940-50 tallet. Området gjødsles ikke i dag, men deler av naturbeitemarka (og strandenga) i nordvest-enden av lokaliteten har vært gjødslet tidligere.

Fremmede arter

Ingen fremmede arter registrert

Kulturminner

Tufter etter sommerfjøs. Steingjerder.

Skjøtsel og hensyn

Lokaliteten bør fortsatt bli beitet med et middels hardt beitetrykk. Dette vil sikre de store verdiene både i kystlyngheia og i de delene som er definert som naturbeitemark.

Del av helhetlig landskap

Austbømarka er en del av Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær og er også en del av område KF00000493, helhetlig kulturlandskap i Naturbasen (Miljødirektoratet 2013).

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er svært artsrik og inneholder stort sett alle indikatorarter for kalkrik kystlynghei. Partier er svært rike på orkideer som brudespore, vårmarihånd, stortveblad og grønnekurle. Det finnes også store reinroseheier på de skrinne marmorbergene. To rødlistede karplanter ble funnet i kystlyngheia: ormetunge (VU, sårbar) og fjellnøkleblom (NT, nært trua). I parti med naturbeitemark har hele 13 rødlistede beitemarksopper blitt registrert, bl.a. en ny art for Norge (i 2004). Lokaliteten er i god hevd og beites av sau. Tidligere beitet også storfe her. Gjengroingsgraden er svak og parti som tidligere var under gjengroing har nå blitt ryddet. Oppslaget holdes nede gjennom beiting. Deler av lokaliteten har blitt brent tidligere. Lokaliteten får verdi A, svært viktig.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Annette Bär

Foto: Annette Bär (hjertegräs)

Foto: Marit Dyrhaug (ormetunge)

Lokalitet: Blomsøya, Lauvåsen

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Blomsøya, Lauvåsen		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040119			
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Marit Dyrhaug		Dato: 01.08.2013			
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Often, A. et al. 2003. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s. Naturbase, KF00000493				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:			
Hovednaturtype: D07, Kystlynghei - 60 % Tilleggsnaturtyper: D04, Naturbeitemark - 15 % A05, Rikmyr - 5 % F03, Kalkskog - 5 %			Utforminger: D0709, Intermediær kysthei - 40 % D0711, Kalkkysthei - 10 % D0710, Intermediær kystfukthei - 10 % A0501, Rik skog- og krattbevokest myr F0303, Kalkbjørkeskog - 5 %				
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) Fylkesvei mellom Hestøysund og Austbø går gjennom lokaliteten							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God		Slått		Torvtekt	Gras og urterik hei (H2b)
20 - 50 m		Svak	x	Beite	x	Brenning	Fuktig lynghei (H3) Kalklavurtskog (B2c)
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/ hagestell	Lavurtskog (B1)
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			Intermediær fastmattemyr (M2)
		Dårlig		Lauving			

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtelsesplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Området ligger i nordenden av Blomsøya og strekker seg fra Skiftsåsen i nord til dyrkamarka ved Korsvegen i sør. Landskapet er småkupert med grunnlendte koller i nord-sørgående retning med helning mot sjøen både på øst- og vestsiden. I nord avgrenses lokaliteten av gjerde mot Austbømarka. Berggrunnen består i hovedsak av kalkglimmerskifter. Området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) i sørboreal sone. Fylkesveien mellom Austbø og Hestøysund går igjennom lokaliteten. Gnr/Bnr: 19/4,19,24. UTM: 33W 0376489Ø 7310511N.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Hovednaturtypen er kystlynghei (D07) og dekker rundt 65 % av den totalt 150 daa store lokaliteten. Intermediær kysthei (D0709) har størst utbredelse med rundt 45 %. Sør og øst i lokaliteten har vi rikere hei med utformingen kalkkysthei (D0711), og i sidehelningene mot vest finnes noe intermediær fukthei (D0710). Vegetasjonstypene er gras-og urterik hei (H2b) og fukthei (H3). Mindre flekker med rikmyr og naturbeitemark inngår som småmosaikk. Bjørkeskog, både etablert bjørkeskog og gjengroingskog (GG4) vokser i helningene og dekker rundt 15 %. Et lite område med kalkbjørkeskog (F0303) i sørhelningen av Nord-Kolvikåsen lengst sør i lokaliteten dekker rundt 5 %. Vegetasjonstypene i skogspartiene er lavurtskog (B1) og kalklavurtskog, bjørke-utforming (B2c).

Artsmangfold

Lokaliteten er artsrik, men ikke så ekstrem som man f.eks. finner i lokaliteten Bumarka-Sørgården. Stedvis finnes store forekomster av reinrose og mange av kalkindikatorerne finnes også her som blåstarr, hårstarr, kornstarr, loppestarr, villin, fjellfrøstjerne, fjellsmelle, smalkjempe, gullris, storblåfjær, hengeaks, dunhavre, blokkebær, nattfiol, fjellmarikåpe, gulsildre, rødsildre m.m. Orkidefloraen er også artsrik med arter som vårmarihånd, brudespore, stortveblad og grønncurle. Lokaliteten bærer preg av å ha et relativt næringsrikt jordsmonn og har nok vært gjødslet tidligere. Parti er dominert av mjødurt, enghumleblom, skogstorkenebb og sølvbunke. Det er også tydelig at bjørkeoppslaget har tatt overhånd flere steder og har etablert seg som skog i enkelte partier. I myrflekkende ble det bl.a. funnet nebbstarr (NT, nært truet).

Bruk, tilstand og påvirkning

Dette er et gammelt beiteområde som tidligere var beitet også av storfe, men som nå bare beites hele året av gammelnorsk sau. Nedbeitingsgraden er middels sterk. Det har vært mer eller mindre kontinuerlig beiting her, men beitetrykket har i perioder vært for svakt til å hindre gjengroing. Særlig på vestsiden av fylkesveien har vi områder med gjengroing med bjørk (GG3). Under kartlegging i 2013 ble det imidlertid registrert lite nytt/ungt lauvoppslag. Det har ikke vært foretatt sviing i nyere tid. Området gjødsles ikke, men mindre områder har vært gjødslet tidligere. På enkelte flekker er det tykke lag med fôrrester etter utefôring.

Fremmede arter

Sitkagran sprer seg inn i området fra plantefelt i utkanten av lokaliteten. Mange småplanter ble registrert.

Kulturminner

Ingen synlige

Skjøtsel og hensyn

Det anbefales å fortsette beiting av lokalitet med middels høyt beitetrykk. Sitkatrær som vokser i lokaliteten bør fjernes.

Del av helhetlig landskap

Lauvåsen er en del av Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær

Verdibegrunnelse

Lauvåsen er en relativt stor lokalitet til å være kalkrik kystlynghei. Den er artsrik, men ikke så ekstrem som andre tilsvarende lokaliteter på Blomsøya. En rødlistet karplante ble registrert i et rikmyrdråg: nebbstarr (NT, nært truet). Lokaliteten hevdes gjennom helårsbeiting med gammelnorsk sau (GNS). Tilstanden på lokaliteten er noe svak. Gjengroingsgraden er betydelig i partier der bjørka vokser tett, men det ser ut som at nåværende beitetrykk har stoppet gjengroinga generelt i lokaliteten. Forekomst av sitkagran trekker verdien noe ned. Lokaliteten får verdi B, viktig.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Lise Hatten

Foto: Lise Hatten

Lokalitet: Austbømarka

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Austbømarka		Kommune Alstahaug		Områdenr. 182040121			
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Marit Dyrhaug		Dato: 01.08.2013			
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr 31/2009 Ofte, A. et al. 2013. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s. Hanssen, E & Molia, A. 2004. Kartlegging av storsopper i Norge - Mykologiske undersøkelser i Alstahaug, Dønna, Herøy og Vega kommuner, Nordland fylke. Rapport 2-2004. Universitetet i Oslo, Naturhistorisk Museum Naturbase, KF00000493				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:			
Hovednaturtype: D07, Kystlynghei - 70 %		Utforminger: D0711, Kalkkysthei - 55 % D0709, Intermediær kysthei - 10 % D0710, Intermediær kystfukthei - 5 % D0415, Svak lågurtbeiteeng - 15 % D0421, Beitevåteng - 5 % G0902, vestlig og nordlig - 5 %					
Tilleggsnaturtyper: D04, Naturbeitemark - 20 % G09, Rikt strandberg - 5 %							
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) Fylkesvei mellom Hestøysund og Austbø går gjennom lokaliteten							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	☒	God		Slått		Torvtekt	Gras og urterik hei (H2b)
20 - 50 m		Svak	☒	Beite	☒	Brenning	Fuktig lynghei (H3) Frisk fattigeng (G4)
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	Fuktig middels næringsrik eng (G12)
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			Strandberg (X1b)
		Dårlig		Lauving			

Områdebeskrivelse

Innledning

Blomsøya og omegn (inkl. Hestøy og Skålvær) fikk status som utvalgt kulturlandskap i 2010. Blomsøya og omkringliggende øyer ble vegetasjonskartlagt i 2008 i forbindelse med utarbeiding av skjøtselsplan og forvaltningsplan for området. Kartlegging av verdifulle naturtyper for området er gjort på bakgrunn av vegetasjonskartlegginga og artsregistreringene i 2008 samt befaringer i 2013. Supplerende opplysninger om tilstand og bruk er innhentet av Marit Dyrhaug.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Austbørmarka er et beiteområde nord for Blomsøya, på søndre del av øya Altra, i den indre del av skjærgården på Helgeland. Området ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) i sørboreal sone. Landskapet består av lave, grunnlendte høydedrag i nord-sørgående retning med mindre myrdrag og delvis skogdekte sletter innimellom, og flere bukter og viker. Berggrunnen er kalkspatmarmor med innslag av kalkglimmerskifter. Løsmassene består av kalksand med vekslende moldinnhold og torvlag. Lokaltiteten avgrenses av sjøen på vest- og østsiden, mot gjerde tvers over øya i nord, og mot dyrkamark ved Skiftsåsen i sør. Mot midtre deler av øya avgrenses lokaliteten mot skog. Gnr/Bnr: 21/1,2,3,6,8,16,21,39. UTM: 0378117Ø 7312478N.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Hovednaturtypen er kystlynghei (D07) som dekker rundt 70 % av det totale arealet på 325 daa. Resterende areal dekkes av spredte innslag av naturbeitemark (D04), rikt strandberg (G09) og lauvskog. Mindre områder med rikmyr opptrer som småmosaikk. Kystlyngheia er svært artsrik med kalkkysthei (D0711) som viktigste utforming, men også med mindre innslag av intermediaær kysthei (D0709) og intermediaær kystfukthei (D0710). Vegetasjonstypene i kystlyngheia er tørr, gras- og urterik hei (H2b) og fukthei (H3). Naturbeitemark (D04) finnes først og fremst nord i lokaliteten, i hovedsak som svak lågurtbeiteeng (D0415) med vegetasjonstypen frisk fattigeng (G4), men også med innslag av beitevåteng (D0421) med vegetasjonstypen fuktig, middels næringsrikrik eng (G12). Resterende areal dekkes av rikt strandberg (G09) av vestlig og nordlig utforming (G0902) med vegetasjonstype strandberg, rik utforming (X1b).

Artsmangfold

Lokaliteten er generelt sett svært artsrik med en nokså jevn og homogen fordeling uten dominerende arter. Einer opptrer som mengdearter i enkelte parti, både på Langdragsodden i vest og langs østsida av Storsletthaugen. Andelen av røsslyng er generelt lav, men vokser spredt i lyngheipartiene. Av kalkindikatorer som finnes i lyngheia ble det funnet store mengder orkideer som brudespore, stortveblad, vårmarihånd og nattfiol. Det ble også funnet rødliste arter som ormetunge (VU) og fjellnøkleblom (NT) på Langdragsodden i vest. En annen spesiell art som ble funnet her er skredarve, som er eneste funn i Alstahaug. Her finnes også en stor forekomst av reinrose i parti som er svært skrinne med mye synlig marmorberg. Andre arter som ble registrert er blåstarr, hårstarr, kornstarr, fuglestarr, loppestarr, knopparve, kattedot, villin, fjellfrøstjerne, fjellsmelle, smalkjempe, gullris, storblåfjær, hengeaks, dunhavre, gulaks, blokkebær, fjellmarikåpe m.m. I en liten dam nordom Langdragsodden vokser småvassoleie. I noen av rikmyrpartiene ble det funnet nebbstarr (NT, nært trua). På strandberget vokser arter som tiriltunge, blåknapp, rødsvingel, smalkjempe, strandkjempe, rødsildre og gulsildre. Skogarealene domineres av bjørk som vokser tett, med trivielle arter i feltsjiktet.

Området er svært rikt på beitemarksopper knytta til naturbeitemarkpartiene i lokaliteten. Under en kartlegging i 2004 (Hanssen & Molia 2004) ble det gjort hele 18 rødlistefunn fordelt på 12 arter. Det ble funnet 25 arter *Entoloma* og 10 arter *Hygrocybe*. Blant rødlistede og sjeldne arter kan nevnes *Entoloma*

griseocyaneum - Lillagrå rødspore (VU), *Entoloma pseudocoelestinum* (VU), *Entoloma carneogriseum* (DD), *Entoloma rhombisporum* - rombesporet rødspore (VU), *Entoloma prunuloides* - melrødspore (VU), *Entoloma turci* - tyrkerrødspore (NT), *Entoloma mougeoti* - fiolett rødspore (NT) ble registrert i området Langdragsodden og nordover. Her fant man også *Entoloma scabrosum* (DD), *Hygrocybe calciphila* (VU) og *Entoloma broesarpensis* (DD) som da var første funn utenfor typelokaliteten i Sverige. Sør i lokaliteten, i området mellom Faksholmen og Skiftsåsen, ble det i tillegg registrert *Entoloma corvinum* - ravnerødspore (NT), *Geoglossum cookeanum* - dynejordtunge (NT), *Hygrocybe colemanniana* - brun engvokssopp (VU), samt *Entoloma prunuloides* - melrødspore (VU), *Entoloma turci* - tyrkerrødspore (NT).

Bruk, tilstand og påvirkning

Området beites nå av storfe og noen få sauer. Nedbeitingsgraden er forholdsvis sterk, og det er også en del tråkkskader, særlig ved foringsplassene, i strandengene (hovedsakelig utenfor lokaliteten) og våtlendte områder. Austbømarka var tidligere et felles utmarksbeite for gårdene på Austbø, og det sto flere sommerfjøs i nordenden av beiteområdet. Det har vært kontinuerlig beiting her, med unntak av en periode på bortimot ti år på 1980-90-tallet. I denne perioden skjøt gjengroingen fart med lauvtrær og kratt. Gjengroingen i nordenden av beiteområdet blir nå holdt nede av beitedyra, mens bjørka fremdeles brer om seg på halvøya Fakshomen. På Faksholmen finnes områder hvor gjengroingen har kommet i sein gjenvekstsuksesjonsfase og er derfor ikke inkludert i lokaliteten. I lyngheia sør for Langdragsodden har det i senere tid vært gjennomført rydding av lauvoppslag. Det har ikke vært foretatt lyngbrenning i nyere tid, men røsslyngen opptre i ulike stadier i lokaliteten, både ung, moden og degenerert fase. Området gjødsles ikke i dag, men mindre områder av naturbeitemarka nord i lokaliteten har vært gjødslet tidligere. Fylkesveien mellom Austbø og Hestøy går igjennom lokaliteten.

Fremmede arter

Noen få mindre grantrær i naturbeitemarka nord for Storsletthaugen.

Kulturminner

Tufter etter sommerfjøs.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt beiting, gjerne med redusert beitetrykk for å redusere tråkkskader. Fjerne forekomsten av grantrær.

Del av helhetlig landskap

Austbømarka er en del av Utvalgt kulturlandskap, Blomsøy-Hestøy og Skålvær og er også en del av område KF00000493, helhetlig kulturlandskap i Naturbasen (Miljødirektoratet 2013).

Verdibegrunnelse

Austbømarka er en stor, variert og svært artsrik kalkkystheilokalitet. To rødlistede karplanter ble funnet i kystlyngheia: ormetunge (VU, sårbar) og fjellnøkleblom (NT, nært trua). Funn av skredarve er også spesielt. Som for tilsvarende lokalitet litt lengre sør, Bumarka-Sørgården, finnes de fleste kalkindikerende kystlyngheiarter også i Austbømarka. Orkideer som vårmarihånd, brudespore, stortveblad og nattfiol finnes i store mengder. Det ble også funnet engmarihånd i fuktigere partier. Området er svært rik på beitemarksopper, hele 18 rødlistefunn fordelt på 12 arter har blitt gjort under en beitemarksoppkartlegging i 2004. Med nåværende avgrensning er gjengroingsgraden er svak og noen områder som tidligere var under gjengroing er nå ryddet. Ved ytterligere rydding i tilgrensende områder kan lokaliteten utvides. Lokaliteten beites av storfe og sau og nytt lauvoppslag holdes nede. Nedbeitingsgraden er uheldig sterk med tråkkskader og slitasje som følge. Men med sin artsrikdom og forekomst av sjeldne arter får lokaliteten likevel verdi A, svært viktig.

Bilder fra lokaliteten

Foto: Lise Hatten

Foto: Lise Hatten

Foto: Lise Hatten (skredarve)

Kilder

- Bär, A. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Blomsøya og omegn. Bioforsk Rapport nr. 31/2009
- Often, A. et al. 2003. Rapport fra registreringer i kulturlandskap i Nordland 1992-95. Red. av Fylkesmannen i Nordland. 141s.
- Miljødirektoratet 2013: Naturbasen <http://geocortex.dirnat.no/silverlightviewer/?Viewer=Naturbase>
- Hanssen, E.W. & Molia, A. 2004. Kartlegging av storsopper i Norge- Mykologiske undersøkelser i Alstahaug, Dønna, Herøy og Vega kommuner, Nordland fylke. Rapport fra fagkurs for kartleggingsprosjektets regionsansvarlige og andre rødlistekartleggere 2004 Herøysundet, Nordland, 16.09.-19.09.2004. <http://www.nhm.uio.no/botanisk/sopp/kartlegging/fagkurs/rapport2004.htm>
- Direktoratet for naturforvaltning 2006. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok nr. 13, 2. utg.
- Elven, R., Alm, T., Edvardsen, H., Fjelland, M., Fredriksen, K. E. & Johansen, V. 1988. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. A Generell innledning. Beskrivelser for region Sør-Helgeland.- Økoforsk Rapport 2A, 1-334.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. - NINA Temahefte 12: 1-279.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk Rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.
- Lid, J. & Lid, D. T. 1994. Norsk flora. Sjuende utgave (2007). Det Norske Samlaget.
- Mossberg, B., Stenberg, L. og Ericsson, S. 1992. Gyldendals store nordiske flora.

Vedlegg

Nr	Emne
1	Kart over registrerte naturtypelokaliteter på Blomsøya og omegn

Vedlegg 1: kart over Austbømarka (ID: 182040121), Austbømarka, vest om Skiftsåsen (ID: 182040111) og Blomsøya, Lauvåsen (ID: 182040119)

Vedlegg 1: kart over Nord-Åkerøya, kystlynghei (ID: 182040112) og Nord-Åkerøya, rikmyr (ID: 182040113)

Vedlegg 1: kart over Store Buøya (ID: 182040114)

Vedlegg 1: Kart over Blomsøya, Sørgården (ID: 182040115), Blomsøya, Langbergan-Sveåsen (ID: 182040116) og Blomsøya, Bumarka-Sørgården (ID: 182040118)

